

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
12 iulie 2023**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ**

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Model

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

I. TÉTEL (30 pont)

a. A cím, az alcím és a versszöveg viszonya 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (Pl. intertextuális utalások, a három mű közötti párbeszéd megteremtése: Ady Endre *Párizsban járt az ősz* című versének kéziratát ábrázolja Kertész André fotója, mely alá egy kiállítás alkalmából Szabó T. Anna ír verset. A cím Ady versének egy sora, a lírai én lelkében égő rözsedalokat idézi meg, „Arról, hogy meghalok”. Az elmúlás gondolata végigkíséri a párizsi hangulatot megidéző presszóasztalt szemlélő olvasót. Az alcím Kertész André képére utal, a vers megírásának apropójára: egy kiállítás képe alá írt versszöveg. Az első szakasz a Kertész képének hangulatát fogalmazza meg, a továbbiakban a képet ihlető Ady-versre utal.) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

b. A vershelyzet sajátosságai 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (A művészsors, alkotói lét többszörös értelmezésének játéka: vers egy kép alá, mely egy versszöveget ábrázol egy kávéházi asztalon, mindhárom alkotás a párizsi hangulatot ragadja meg, a művész, alkotó ember és alkotása közti viszony három különféle megfogalmazása. Az kora-ősz megjelenítése a versben, képen, kézíraton, az évszaktoposzok mint költői konvenciók, az idő múlásának érzékeltetése. A helyszín – Párizs – jelképes jelentései a különböző korokban. A vers megszólítottja a néző-olvasó, aki a fotón – a művészi eszközökkel megteremtett világban – meglátja az elhagyott Ady-kéziratot egy presszó utcai asztalán.) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

c. Az ellentét szerepe a képkalkotásban és a hangulat megteremtésében 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (Művész és művének viszonya: a kávéház asztalán otthagyt versszöveg, az érintetlen kávé, víz, kockacukor a költő hiányára utaló képek, a vers központi kérdése a lét és nemlét, halandóság és öröklét viszonya. A vershelyzet teremtette játék az újraélés, újrafogalmazás lehetőségét teremti meg. A kerek és szögletes formák ellentéte a fényes és tompa felületek a fotón megjelenített világra, hangulatra utal, a nyár és ősz metaforája a jelenlét és a hiány ellentétének megjelenítése. A tagadás eszközeinek szerepe az ellentétezésben: úgy van jelen Ady versszövegeivel a vers és a kép világában, hogy közben minden képi eszköz a költő hiányára utal. Az Ady-versből idézett hangutánzó szó „züm-züm” új kontextusba kerül, már nem a tréfás falevelekre, hanem az asztalon hagyott „gyászbeszéd”-re utal, „keserű kézirat”-nak nevezi az Ady-verset; a levél szó kétértelműsége; a „hullt lap” jelzője a költő által elhagyott kéziratra utal.) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

d. A verszárlat értelmezése 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (A megszólított a halandó ember, a lírai én felhívást intéz hozzá, az addig csak szemlélődő olvasót arra hívja, telepedjen le a presszó asztala mellé, olvassa el a versszöveget. A kikészített/otthagyt kávé, kézirat kínálja magát, a meghívással az utókor pótolja azt a vágyott gesztust, amivel a költő átadja az olvasónak az elkészült művét, a hiány megszűnik, a korokon átívelő kommunikáció megvalósul, az üzenet keserű. Az asztal a költészet túlvilágának, az öröklétnek a jelképe szemben a jelen idejű történnel: a halandó olvasó „az objektív ég alatt” „visszafojtott lélegzettel” várakozik.) **5 pont**, érvényes, de csak részben kifejtett válasz **4 pont**, részben érvényes, kifejtett válasz **3 pont**, részben érvényes, részben kifejtett válasz **2 pont**, kísérlet a válaszadásra **1 pont**

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**
Összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat **4 pont**, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **3 pont**, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat **2 pont**, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat **1 pont**.

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II. TÉTEL

(30 pont)

1. Szófajok. Képzett szavak. A hiánykifejezés nyelvi elemeinek számbavétele: A tényállások negatív módon való jellemzése: tagadás (negáció) mint az ellentét és hiány kifejezése. Tagadósók, lexikális tagadás.

Tagadósók használata tényállás hiányának állítására: *nem* szó: (Pl. nem szoktak úgy viselkedni, hogy az említett hiányt pótolják); *nincs* szó (a magyarban nincsen alaktani eszköz arra,...). Két tényállás hiányának állítása az ellentétes tényállás meglétének jelzéseképpen (Pl. nem érezzük úgy, hogy ilyet magyar anyanyelvű nem mondana). A *nem* szó használata tényállás egy részének tagadására. (Pl. *nem Hodgkin-féle* (vagy *nem-Hodgkin*) *limfóma*; bár éppen nem olyan töveké, mint a *hatékony*)

A lexikális tagadás nyelvi eszközeinek használata tényállások hiányának kifejezésére vagy tényállás egy részének tagadására: fosztóképző (pl. sportszerűtlen, komolytalan stb.), a kevéssé szó hiányra utaló jelentésének használata (pl. kevéssé hatékony), idegen nyelvből származó előtagok (*in-*, *un-*, *non-*). A szövegben nem jelennek meg a lexikális tagadás egyéb változatai, pl. a *-mentes* utótag, a *nélkül* névutó, az olyan igék, mint pl. a *hiányzik* stb. 3 különböző nyelvi eszköz megnevezése (3x2=6 pont); megfelelő példák választása (2 pont)

Logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás (2 pont)

10 pont

2. Mondatszemantika. A fókusz funkció és a fókuszpozíció. Minden helyes mondat 2 pontot ér. Lehetséges válaszok:

Nemrégiben egy tévécsatornán vita bontakozott ki két műsorvezető között arról,...

Ilyenkor mindig -tlan/-tlen alakban jelenik meg a toldalék.

+ A kifejez igét tartalmazó mondatok:

... ami a jelölt tulajdonság ellenkezőjét fejezné ki.

... rendszeren a nem szóval fejezik ki a tulajdonság ellentétét.

... amelyeknek -s képzős alakja egy bizonyos tulajdonságot fejez ki,...

... nem azt fejezik ki, ...

Igei tövek esetében az előidejű participium által jelölt tulajdonság ellentétét fejezi ki.

Igei tövek esetében a -ható/-hető toldalékkal kifejezett tulajdonság ellentétét -hatatlan/-hetetlen toldalékos alak fejezi ki.

4 pont

3. A főnévi kifejezés. A birtokos szerkezet azonosítása. Minden helyesen azonosított szerkezet 2 pontot ér. Helyes válaszok:

Birtokos	Birtok
(a) maguk	(a) furcsa összetételével
(az) ő	(a) létezésüknek
a -ható/-hető toldalékkal kifejezett tulajdonság	ellentétét

(A táblázatos elrendezés nem elvárás.)

6 pont

4. A mondat alapszerkezete. A ragos és névutós főnévi kifejezés. A határozói kifejezés. A melléknévi kifejezés. Főnévi csoportok azonosítása, szerkezetük leírása. Minden azonosított és bemutatott főnévi csoport 1 pontot ér.

1. (*vita*) bontakozott ki 2. (*két műsorvezető között*).

1. **vita** (alany): határozatlan főnévi csoport (NP): főnévi alaptag (nincs hangzó esetrag)

2. **két műsorvezető között** (határozó): határozatlan főnévi csoport (NP): számnévi módosító/mennyiségjelző + főnévi alaptag (+ *között* névutó: határozói esetraghoz hasonló szerepben)

1. (*a „fosztóképző”*) 2. (*egy tulajdonság ellentétére*) utal.

1. **a „fosztóképző”** (alany): határozott főnévi csoport (DP): névelő + főnévi alaptag (nincs hangzó esetrag)

2. **egy tulajdonság ellentétére** (határozó): határozott főnévi csoport (DP): (a csoportnak nincs névelője, birtokos szerkezet lévén határozott) számnévi módosító/mennyiségjelző VAGY névelő + főnévi módosító (birtokos)/ birtokosjelző + főnévi alaptag (birtok) (+ *-re* esetrag/ határozórag) **4 pont**

5. Alaktan. Képzők, jelek, ragok. Az adott végződést tartalmazó morfémák azonosítása. Minden morféma megnevezése 1 pontot ér. Helyes válaszok:

a. az *-i* végződés szerepe:

- régi: melléknévképző
- viselkedni: főnéviigenév-képző része
- fejezi: igei személyrag (E/3, hat.)

b. a *-tt* végződés szerepe:

- *bontakozottt*: múltidő-jel
- *közöttt*: a *tő* része (esetleg: régi helyhatározórag)
- *gondozottt*: melléknéviigenév-képző

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

1. Az értekezés értékelésének szempontjai:

- A félobjektív itemek meghatározása (pl. Megkövetelik egy vagy több válasz kidolgozását (mondatok / kifejezések, csak egy szó, szimbólum, szám stb.), terjedelemben, formában, tartalomban korlátozottak. Ha a javítókulcs pontos, nagyfokú objektivitást biztosítanak (a lehetséges válaszlehetőségekre egyértelmű előírások vannak). Általában olyan kognitív területeket céloz meg, mint a tudás és az alkalmazás. **2 pont**
- típusainak megnevezése – 1 pont. Helyes válasz: feleletkiegészítéssel item, rövid válasz megfogalmazása, strukturált kérdés. Az félobjektív itemek bemutatása – 1 pont. **2 pont**
- a szummatív értékelésben való alkalmazásuk előnyei: pl. Szövegértés, fogalomértés, szókincs mérésére alkalmas feladatok; magasabb szintű kompetenciák mérésére alkalmas; ha a javítókulcs részletesen és pontosan van kidolgozva, az értékelés objektív; nem tippelhetők meg a válaszok stb. **1 pont**
- a szummatív értékelésben való alkalmazásuk hátrányai: Több szintű kompetencia mérésére viszonylag nagy számú itemre van szükség; nem ajánlott olyan kompetenciák mérésére, mint a problémamegoldás, az elemzés, szintézis, érvek megfogalmazása; a diák a választ viszonylag kötött formában adja meg, nincs lehetősége/korlátozott a lehetősége az információkat átstrukturálni. **1 pont**
- Megfelelő példák alkalmazása **2 pont**

2. Az összeállított feladatlap értékelési szempontjai:

- Az értékelés típusának (diagnosztikus/formatív/summatív) megnevezése **2 pont**
- 5 itemből álló feladatlap tervezése **2 pont**
- Különböző itemek tervezése, változatosság, fokozatosság **2 pont**
- Az itemek a megadott szövegre vonatkoznak **2 pont**
- Az itemek a szövegértés kompetenciáját mérik **2 pont**
- A mérőeszköz megfelel a választott korosztálynak **2 pont**
- A feladatok különböző gondolkodási műveletek mérésére alkalmasak **2 pont**
- A felhívó szöveg világos és érthető **2 pont**
- A javítókulcs tartalmazza a megoldásokat **2 pont**
- Helyes feladatleírás (megnevezi az itemtípust, a képességszintet és gondolkodási műveletet) **2 pont**
- Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség **2 pont**